

# **Ο απωλεσθείς θαλάσσιος πλούτος της Προποντίδας και του Βοσπόρου (Γέροντας Δοσίθεος Κανέλλος, Ηγούμενος Ι.Μ. Παναγίας Τατάρνης Ευρυτανίας)**

/ [Πεμπτουσία](#)



[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/1Sj7w2b>]

Συμβαίνει ενίοτε κατά τον χειμώνα στον Εύξεινο Πόντο αλλά και στον Βόσπορο η λεγόμενη Θραύσις (τουρκιστί Κιργκίν) και σε πολλά άλλα ψάρια αλλά κυρίως στην παλαμίδα. Είναι παράδοξο το ότι αυτή η ασθένεια διέφυγεν από τους αρχαίους, όπως και τα αίτια που την προκαλούν.

Οι ψαράδες την αποδίδουν στο ότι εισέρχεται στα βράγχιά τους θολό και παγερό νερό, το οποίο ανακατεύεται με την άμμο του πυθμένος της θαλάσσης, λόγω της σφοδρότητας των ανέμων του χειμώνα. Όπως κι αν έχει το πράγμα, τα ψάρια χάνουν τον προσανατολισμό τους και εκβράζονται σωρηδόν στις ακτές και τότε μόνον πιάνονται πραγματικά με τα χέρια απ' τους παρατυχόντες, όπως λέγει ο Στράβων.



Πηγή: [www.omogeneia-turkey.com](http://www.omogeneia-turkey.com)

Τέτοια παράδοξη συμπεριφορά των παλαμίδων περιγράφει ο Πτωχοπρόδρομος στο ποίημά του κατά του ηγουμένου του. Εκεί αποκαλεί το συμβάν πιασμόν και ανατροπήν. Αυτές είναι λέξεις των οποίων την ακριβή σημασία δεν εννόησεν ο Κοραής γιατί δεν εγνώριζε την αρρώστια αυτή των ψαριών του Βοσπόρου. Να η περιγραφή του ποιητού που ελπίζουμε ότι δεν θα δυσανεστήση τον αναγνώστη επειδή απεικονίζει και την τότε κατάσταση των κατοίκων της Κωνσταντινουπόλεως και τα ήθη των μοναχών. Πάνω απ' όλα χρησιμεύει και σαν δείγμα της τότε γλώσσης που αποδεικνύει ότι τα ίδια πράγματα, στα ίδια μέρη διαιώνίζονται με τις ίδιες περίπου λέξεις:

Πρόπερσιν γάρ επιάσθησαν πολλάίς οι παλαμίδες,

Και πάντες αγαπήσαν τες και μαγειρεύασίν τες.

Αφ' ού πιασμός δε γέγονε και ανατροπή στας κύρβας<sup>[1]</sup>.

Και πάντες ταίς εχόρτασαν, καν εις ούκ έχρηζέν τας,

Εις πέντε τας εκόπτασιν κ' εις έξη από μανίας.

Και χρόνον έχω, πίστευσον, οπού φυγον απέκει,

Νοσηλευθείς παραμικρόν από τας παλαμίδας,

Παραμικρόν δε έλειψεν ίνα με θανατώσουν.

.....

Και λέγουσιν, καλαίς ένε, και ας μας φθιάσουν και άλλας.

Εγώ δε μόνος αρρωστώ, και ού θέλω να τας ίδω.

Φοβούμαι διά την βλάβην των, φιλάσθενος υπάρχω.

Αν αρρωστώ και κείτομαι, την παλαμίδαν βλέπω.

Το πως να ζήσω εξαπορώ με ταύτας τας τζερδέλας[2]...

Είπαμε παραπάνω ότι συμφώνως προς τα κοινώς παραδεδομένα ο Εύξεινος Πόντος δεν εκτρέφει θαλασσινά θηρία. Αυτό όμως πρέπει να εκληφθή μόνον για τους καρχαρίες, τους χονδροπτέρυγες, τους πρίστες και τα παρόμοια καρχαριοειδή. Όμως προκειμένου για δελφίνια, βλέπουμε τις αγέλες τους να αποδεκατίζουν καθημερινώς τα μικρότερα απ' τα ψάρια. Και είναι άκρως περίεργο την νύχτα, αλλά νύχτα ασέληνη, δελφίνι μεγάλο να καταδιώκη τόννο και να αφίνη το κατόπι του το πύρινο εκείνο αυλάκι που το λένε γιακαμό και που μπορεί κανείς να το παραβάλλη με αυλάκωμα αναρριπτομένου πυροτεχνήματος. Το θήραμα συστρέφεται εναγωνίως, καταδύεται στον βυθό, διασχίζει την επιφάνεια της θαλάσσης, εκτινάσσεται μέτρα ολόκληρα πάνω απ' αυτήν, κρύβεται κάτω απ' τα καρνάγια. Μάταιες προσπάθειες. Ο τρομερός του καταδρομεύς, παρακολουθεί τα ίχνη του με ταχύτητα βέλους, την οποία δυσκόλως παρακολουθεί μάτι ανθρώπου, μέχρι να τον καταπιή, πηδώντας μπροστά από το κεφάλι, γιατί αλλοιώς εμποδίζεται από τις φτερούγες του. Αν το ψάρι στην απελπισία του εξωκείλη στην στεριά, το ακολουθεί και το δελφίνι και έτσι γίνονται και τα δύο έρμαια του πρώτου περαστικού. Είναι μια ζωηρή εικόνα για δύο αντιδίκους που αφανίζουν ο ένας τον άλλο με τα αλλεπάλληλα δικαστήρια, που μόνον τους δικηγόρους ωφελούν.

Μα και οι φώκιες δεν είναι σπάνιες στον Βόσπορο. Αυτές προσφέρουν ποικίλην ύλην για παραμύθια σε νταντάδες και μωροπίστευτους. Ο Εύξεινος Πόντος έχει και φάλαινες, καθώς φαίνεται. Και από που εισπλέουν αυτές οι φάλαινες παρά από τον Βόσπορο, κυνηγώντας δελφίνια ή υπερμεγέθη σαυρίδια (αν βεβαίως είναι σαυρίδια); Και απ' αυτά αλιεύεται κάπου κάπου και κανένα σαν ξεπέση στα παράλια του Βοσπόρου. Τέτοιο κήτος αναφέρεται ότι συνελήφθη στα χρόνια του Ιουστινιανού (525-567), το οποίον κατά τον ιστορικό Γλυκά (ΙΒ΄ αιών) για πολλά χρόνια ελυμάνετο την περιοχή του Βυζαντίου. Λέγει ο Προκόπιος († 562, Γοτθικά

δ', ΚΘ') ότι κατεβρόχθιζε τα καράβια και σκότωνε τους ανθρώπους. Το είχαν ονομάσει Πορφύριο. Κάποτε, λοιπόν, κυνηγώντας δελφίνια, ξώκειλε σε παράκτιο τέλμα, γιατί τα δελφίνια καταδιωκόμενα πήδησαν στην ξηρά. Και έτσι σκότωσαν το θηρίο για το οποίο δεν υπήρχε προηγουμένως τρόπος να το εξοντώσουν. Είχε δε μήκος τριάντα πήχες και πλάτος δέκα.

Και ίσως αυτού ή κάποιου άλλου παραπλήσιου κήτους ήσαν τα οστά που κρέμονταν στα τείχη του Σεραγίου, στο άκρον του Βυζαντίου και που κοινώς αποκαλούνται «κόκκαλα του Σαραΐ Μπουρνού».

Αλλ' έχει και σκυλόψαρα ο Βόσπορος. Διηγείται ο Γύλλιος ότι στην εποχή του συνελήφθη ένα υπερμέγεθες σκυλόψαρο μπροστά στα παραθαλάσσια τείχη του Βυζαντίου. Αν μάλιστα πιστεύσουμε τους θαλασσινούς, που τα ξέρουν καλύτερα, τα σκυλόψαρα είχαν μόνιμες κατοικίες στις σπηλιές, γύρω απ' την Ερμαίου Λαιμοκοπίαν (Ρούμελη Χισάρ) προς βρώσιν των πτωμάτων των γενιτσάρων που αφού τους έπνιγαν στο φρούριο κατόπιν τους πετούσαν στο ρεύμα του Βοσπόρου.

\* \* \*

Τίποτε από τότε δεν άλλαξε· ίδιες οι παραλίες, ίδιος ο Βόσπορος, ίδια η Μαύρη Θάλασσα. Πλην όμως λιγόστεψαν τα ψάρια. Τα αίτια πολλά. Η μόλυνσις, η υπεραλιεία και τα τόσα άλλα. Τώρα πιά τον λόγον έχουν τα ιχθυοτροφεία και οι εισαγωγές.

Αντίο αλιεία, αντίο ψάρια του Βοσπόρου και της Προποντίδος...

Παραπομπές

1. Μικρή παλαμίδα, υβριστικώς.
2. Παλαμιδάκι μηδαμινής αξίας.

**Πηγή: Ημερολόγιον 2009, έκδοσις Οικουμενικού Πατριαρχείου.**